

Cincari (Aromuni) u Južnom Banatu (Aromânii din Banatul de Sud), Editura Evroregionalni centar za razvoj društva u multietničkim sredinama „In Medias Res”, Pančevo, 2009, 170 p.

Din bogata activitate editorială a instituțiilor și organizațiilor de pe teritoriul Provinciei Autonome Voivodina, Republica Serbia, preocupate de cercetarea trecutului istoric și cultural al Banatului, desprindem un studiu monografic care nu de mult a fost publicat la Panciova (Pančevo), în editura *Centrului Euroregional pentru Dezvoltarea Societății în Mediile Multietnice „In medias res”*. Această organizație neguvernamentală se distinge prin cercetarea comunităților etnice mici din zona Panciovei și, mai larg, a Banatului sârbesc, promovând cu succes, în ultimii câțiva ani, ideea multiculturalismului și a toleranței interetnice de pe acest spațiu. Sub coordonarea doamnei Svetlana Nikolin, *In medias res* a reușit să atragă atenția opiniei publice asupra unor minorități etnice „ascunse”, puțin cunoscute sau aproape uitate și nebăgate în seamă din orașul Panciova și împrejurimile sale, extinzându-și sfera de activitate și asupra altor părți ale Banatului sârbesc.

În centrul atenției entuziastei cercetătoare și a colaboratorilor săi este comunitatea uitată demult și aproape dispărută a aromânilor care, începând cu secolul al XVIII-lea, au jucat un rol deosebit de important în societatea bănățeană, contribuind din plin la formarea burgheziei sârbești, dar și, în general, a lumii urbane bănățene. Primele rezultate ale cercetărilor referitoare la trecutul aromânilor din zonă și la prezența urmașilor acestora în societatea bănățeană contemporană au fost publicate în urmă cu doi ani în revista editată de *In medias res*, intitulată *XXI vek (Secolul XXI)*, numărul 2 al revistei fiind în întregime dedicat aromânilor din Panciova și din localitățile din împrejurime.

În sfârșit, grupul de cercetători incluși în proiectul dedicat aromânilor din Banatul sârbesc, coordonați de Svetlana Nikolin, a publicat în urmă cu câteva luni, în toamna anului 2009, studiul monografic intitulat *Cincari (Aromuni) u Južnom Banatu (Aromânii din Banatul de Sud)*, lansat cu succes la Târgul de Carte de la Belgrad, dar bucurându-se și de încă câteva promovări reușite la Panciova, Vârșeț și Zrenianin.

Materialul publicat în volumul pe care îl prezentăm cu această ocazie nu reprezintă rezultatul unor cercetări științifice minuțioase, care ar fi necesitat o metodologie deosebită și o muncă de lungă durată, însă este cert faptul că va fi de folos unor viitoare generații de istorici, etnologi, publiciști și alți cercetători la găsirea de noi răspunsuri referitoare la unele probleme de ordin social, istoric, etnologic, care se impun mereu.

Pe lângă informațiile cu caracter istoric, referitoare la originea aromânilor din Banat, la stabilirea lor în secolul al XVIII-lea, la rolul pe care l-au avut în dezvoltarea economică și culturală a lumii urbane bănățene, sunt prezentate cele mai reprezentative familii și personalități de origine aromână din Panciova și din alte orașe bănățene, prezentări îmbogățite cu un interesant material ilustrativ, cu arborele genealogic al acestora, și nu în ultimul rând, cu informații despre poziția actuală a urmașilor acestor familii, desigur asimilate demult, dar încă conștiente de originea lor. Sârbizarea aromânilor veniți în orașele bănățene a fost rapidă și a avut loc deja în a doua generație, fiind terminată până la jumătatea secolului al XIX-lea, însă în ciuda preluării identității naționale sârbești și a participării active la viața cultural-națională a poporului sârb din fosta Monarhie Habsburgică, dar și mai târziu, în statul iugoslav, conștiința originii aromâne a acestei populații s-a păstrat până în zilele noastre. Vorbitorii de aromână din Banatul sârbesc în momentul actual sunt foarte puțini la număr, provenind în general din rândul populației macedonene colonizate de autoritățile comuniste postbelice în Voivodina. Și fiindcă este vorba despre oameni la o vârstă înaintată, dispariția totală a acestui dialect istoric al limbii române se poate aștepta din păcate într-un viitor foarte apropiat. Volumul coordonat de doamna Svetlana Nikolin va face, sperăm, ca această populație, prezentă pe meleagurile bănățene de mai bine de două secole, să nu fie dată uitării.

Mircea Măran